

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Tábor 19.3.2012
čj. SRS 011071/2012

Oblastní odbor SRS
Purkyňova 2533
390 02, Tábor

Zpráva č. 1 oblastního odboru TÁBOR o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 1.1.–18.3.2012

1. Počasí

Po naprostou většinu období převažovalo nadprůměrné počasí bez sněhových srážek, zejména v první třetině ledna, kdy jsme zažili teploty zhruba o 5 °C nad dlouhodobým průměrem. Noční teploty se pohybovaly od 2 do -5 °C, denní -2 až 5 °C. Koncem ledna přišly sněhové srážky. Od středních poloh se udržela souvislá sněhová pokrývka. V průběhu celé zimy se objevilo jen jedno období podprůměrných teplot, které trvalo zhruba tři týdny a začalo na konci ledna, skončilo v polovině února. Ranní teploty klesaly i pod -20 °C, na horách ještě níže (Kvilda - 32° C), denní nepřevyšovaly -10 °C. Toto období však bylo natolik studené (v první třetině února se teploty pohybovaly zhruba 10 °C pod normálem), že ve výsledku dokázalo celou zimu stáhnout na úroveň průměru. Koncem února začal sníh odtávat. V nižších polohách, kde sníh téměř neležel, porosty zasáhly holomrazy, což se projevilo na jejich zdravotním stavu. Březen je první jarním měsícem a hned od začátku se podle toho také zachoval. Jeho první den přinesl velmi teplé počasí, kdy se denní teploty šplhaly ojediněle i nad 15 °C. Nejvíce naměřila stanice Husinec (okres Prachatice) a to 16,8 °C. Koncem pozorovaného období je vrchní část ornice rozblácená, podloží je stále zmrzlé. Deficit zásob spodní vody se v zimním období nesrovnal z důvodu nízkých srážek za zimní období 2011/2012, přetrvává podzimní deficit zásob spodní vody.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Porosty obilovin a řepky ozimé byly v průběhu první poloviny března přihnojeny. Dle předpovědi počasí lze předpokládat zahájení ošetřování řepky ozimé proti stonkovým krytonoscům spojené s dalším přihnojováním dusíkatými hnojivy, které podpoří porosty při regeneraci.

Značná část porostů je poškozena dlouhotrvajícími silnými únorovými holomrazy. Intenzita poškození je různá. Místy vymrzly slabší rostliny a porosty budou pravděpodobně mezerovité. K regeneraci dochází velmi pozvolna vzhledem k ranním přízemním mrazíkům, a proto nelze zatím přesněji odhadnout míru poškození. Po výrazném oteplení na konci sledovaného období se projeví, jak porosty nepříznivou zimu přečkaly.

OBILNINY

Na lokalitách, které byly v období tři týdny trvajících silných mrazů pod několikacentimetrovou sněhovou pokrývkou, která ochránila přezimující obiloviny od většího vyzimování, nedošlo k výraznějšímu **poškození mrazem**. Porosty v nižších polohách, které nebyly chráněny sněhovou pokrývkou, byly **poškozeny holomrazy** v různé intenzitě. Po oteplení a regeneračním přihnojení bude možné odhadnout míru poškození a případné zaorávky porostů.

PŠENICE OZIMÁ (RF 13-25 BBCH)

Porosty pšenice se nacházejí v růstové fázi od třetího rozvinutého listu do páté viditelné odnože.

Výskyt **růžové sněžné plísňovitosti obilnin na ozimé pšenici (*Monographella nivalis*)** dosud nebyl zaznamenán.

Pozorování se provádí v době začínající jarní vegetace (krátce po roztátí sněhu). Kontroluje se napadení a poškození porostu (na zemi ležící listy pokryté myceliem houby, poruchy vzcházení a skvrny na listech) při úhlopříčném průchodu porostem. Po roztátí sněhu bývají listy pokryté bílým, později narůžovělým myceliem. Po oschnutí se mycelium mění v méně nápadný šedý, suchý povlak. Rostliny, které přežily, mohou mít později různé zahnědlé skvrny na bázích stébel a listových pochvách.

Preventivní ochranou je použití mořeného osiva, podpora rychlé regenerace porostů na jaře dusíkatou výživou, použitím regulátorů růstu k podpoře odnožení, popřípadě vláčení silně napadených porostů.

Hraboš polní (*Microtus arvalis*) lokálně slabý výskyt byl pozorován v okrese Jindřichův Hradec (Pleše, 1.3., Řípec, 15.3.), České Budějovice (Branišov u Dubného, 13.3.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

JEČMEN OZIMÝ (RF 19–25 BBCH)

Porosty ozimých ječmenů se pohybují od fáze devíti a více rozvinutých listů, do fáze pěti viditelných odnoží.

Hraboš polní (*Microtus arvalis*) silný výskyt pozorován v okrese České Budějovice (Jaronice, 16.3.), střední výskyt tohoto škůdce zaznamenán v okrese Jindřichův Hradec (Pleše, 13.3.) a slabé výskyty zaznamenány v okrese Písek (Cerhonice, 12.3., Krsice, 8.3.).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

ŽITO SETÉ (RF 23)

Porost na pozorovacím bodě se nachází ve fázi třech viditelných odnoží.

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v okrese Tábor (Soběslav, 15.3.).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (16-19 BBCH)

Porosty řepky jsou ve fázi šesti až devíti a více vyvinutých listů. Porosty řepky ozimé jsou místy nevyrovnané, poškozené mrazem z důvodu nedostatečné sněhové pokrývky. Nejvíce zasažena byla listová plocha starších listů, která je odumřelá, středy rostlin zůstaly nepoškozeny.

K **poškození porostů mrazem** došlo v okresech České Budějovice, Prachatice, Jindřichův Hradec, Třebíč a Jihlava. Mrazem poškozené a následně odumřelé jsou nejstarší listy. Větší poškození je u porostů od podzimu přerostlých či nedokonale zregulovaných růstovými regulátory. V současné době se vyhodnocuje, zda nebude nutné některé porosty zaorat.

Fomové černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*) slabý výskyt byl zaznamenán v okrese Jihlava (Velký Beranov, 9.3.), Jindřichův Hradec (Pleše, 1.3., Velký Ratmírov, 9.3.) a Tábor (Oblajovice, 16.3., Přehořov u Soběslavi, 15.3., Březnice u Bechyně, 12.3.). Zjištěny pouze slabé výskyty, ošetření zatím nedoporučujeme, většina porostů byla ošetřena v podzimním termínu.

V okrese Jihlava (Velký Beranov, 9.3.) byl zaznamenán slabý výskyt **plísně zelné (*Peronospora parasitica*)**.

V porostech byly instalovány Mörickeho misky. První výskyt brouků **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)** ve slabé intenzitě zaznamenán v Mörickeho miskách v okrese Tábor (Březnice u Bechyně, 16.3.) a okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 18.3.).

První výskyt brouků **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus quadridens*)** ve slabé intenzitě byl pozorován v okrese České Budějovice (Jaronice, 16.3.).

Zjišťování výskytu brouků v Mörickeho miskách se provádí 2 x týdně ve 2 miskách nebo na 2 žlutých lepenkových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu brouků. Mörickeho misky nebo žluté lepenkové desky se umístí na 2 protilehlé strany vybraného porostu, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou. Aby se snížilo povrchové napětí vody, kápne se do každé misky saponátový přípravek a při jarních mrazících se přidá lžice kuchyňské soli, aby voda nezamrzala. Množství brouků se kontroluje tak, že se obsah misky přelije přes husté síto a brouci se po usušení určí a spočítají.

Vzhledem k pouze slabým výskytem brouků zatím není nutné provádět ošetření, ale DOPORUČUJEME ZAHÁJIT OŠETŘENÍ ihned po zjištění, že průměrný výskyt brouků krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) přesáhl 3 ks na 1 misku a 1 den, u krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus palidactylus*) přesáhl 5 ks na 1 misku a 1 den.

Silný výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v okrese České Budějovice (Jaronice, 13.3.), střední výskyt zaznamenán v okrese Jindřichův Hradec (Pleše, 1.3.), slabý výskyt pozorován v okrese Písek (Horní Ostrovec, 7.3.), v okrese Tábor (Březnice u Bechyně, 13.3., Oblajovice, 12.3.) a v okrese Jindřichův Hradec (Velký Ratmírov, 28.2.)

Pozorování hrabošů se provádí v porostech o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

SIGNALIZUJEME ZAHÁJENÍ OŠETŘENÍ, které se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

Na ploše oblasti v některých okresech Tábor, Jindřichův Hradec, Písek lokálně poškozeny listové růžice spásáním **srnčí zvěři (*Capreolus capreolus*)**.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 99)

V okrese Pelhřimov (Čížkov, 13.3.) byl na sklizených hlízách pozorován silný výskyt fomové suché hniloby (*Phoma exigua* var. *foveata*). Vzorek byl odeslán do DL Havlíčkův Brod a diagnóza potvrzena.

PÍCNINY

JETEL LUČNÍ (RF 21-25)

Porosty jetele jsou ve fázi od objevení prvního pravého (trojčetného) listu do fáze prodlužovacího růstu lodyh.

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl zaznamenán v okrese Písek (Cerhonice, 14.3.).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

TTP (RF 25)

U trvalých travních porostů převažuje fáze pěti viditelných odnoží.

Slabé výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byly pozorovány v okrese (Písek (Strážovice u Mirotic, 14.3.), Jindřichův Hradec (Jilem, 16.3., Dolní Němčice, 16.3.) a Tábor (Turovec, 16.3.).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

Zvýšený výskyt **krtky obecného (*Talpa europae*)** oproti předchozím létům byl pozorován v okrese Písek (Strážovice u Mirotic, 14.3.), Jindřichův Hradec (Dolní Němčice, 16.3., Jilem, 16.6., Řípec, 16.3.), Tábor (Roudná, 16.3., Turovec, 16.3.).

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 00-01BBCH)

Jabloně se pohybují od fáze zimní dormance, pupeny uzavřeny a kryty šupinami po počátek zaoblování (listových) pupenů, pupeny viditelně zaoblené, šupiny pupenů prodloužené, objevují se světle zbarvené části šupin.

Střední výskyt vajíček **svilušky ovocné (*Panonychus ulmi*)** zaznamenán v okrese Tábor (Měšice u Tábora, 9.3.). Slabé výskyty byly pozorovány v okrese České Budějovice (Temelín, 15.3., Srubec, 13.1., Hosín, 5.1.), Prachatice (Krtely, 13.3.), Tábor (Broučkova Lhota, 12.3.) a Jindřichův Hradec (13.1. Studnice u Lodhěřova), Pelhřimov (Pelhřimov, 17.1., Humpolec, 16.1.),

Ošetření akaricidy proti svilušce se signalizuje při zjištění 70–75% vyhlíhlých larev ze zimních vajíček na neošetřených stromech.

Střední výskyt vajíček **mery jabloňové (*Cacopsylla mali*)** zaznamenán v okrese České Budějovice (Temelín, 15.3.). Slabý výskyt vajíček byl pozorován v okrese Prachatice (Krtely, 13.3.), Tábor (Broučkova Lhota, 12.3., Měšice u Tábora, 9.3.), Pelhřimov (Pelhřimov, 17.1., Humpolec, 16.1.), České Budějovice (Srubec, 13.1.).

Slabý výskyt vajíček **mšic (Aphididae)** byl pozorován v okrese České Budějovice (Temelín, 15.3., Srubec, 13.1., Hosín, 5.1.), Pelhřimov (Humpolec, 16.1.).

Slabý výskyt vajíček **mšice jabloňové (Aphis pomi)** zaznamenán v okrese Prachovice (Krtely, 13.3.), v okrese Tábor (Broučkova Lhota, 12.3., Měšice u Tábora, 9.3.), Pelhřimov (Pelhřimov, 17.1.).

Slabý výskyt vajíček **mšice jitrocelové (Dysaphis plantaginea)** zaznamenán v okrese Tábor (Měšice u Tábora, 9.3.).

Silný výskyt housenek **obalečů (Tortricidae)** zaznamenán v okrese České Budějovice (Temelín, 15.3.). Slabý výskyt byl zjištěn v okrese Prachovice (Krtely, 13.3.) a České Budějovice (Hosín, 5.1.).

Silný výskyt vajíček **píďalky podzimní (Operophtera brumata)** zaznamenán v okrese České Budějovice (Temelín, 15.3.). Střední výskyt byl pozorován v okrese České Budějovice (Hosín, 5.1.).

Střední výskyt štítků s vajíčky **štítenky čárkovité (Lepidosaphes ulmi)** byl zaznamenán v okrese České Budějovice (Temelín, 15.3.). Slabý výskyt byl pozorován v okrese České Budějovice (Hosín, 13.1.).

Slabý výskyt štítků **štítenky zhoubné (Quadropsidiotus perniciosus)** na letorostech stromů v okrese Pelhřimov (Pelhřimov, 17.1.).

Vlnatka krvavá (Eriosoma lanigerum) slabý výskyt nymf byl zaznamenán v okrese České Budějovice (Hosín, 13.1.).

Proti přezimujícím stádiím škůdců je vhodné provést předjarní ošetření olejovými přípravky.

Silný výskyt **hraboše polního (Microtus arvalis)** byly pozorovány v okrese České Budějovice (Temelín, 15.3.). Slabý výskyt byl zjištěn v okrese Tábor (Měšice u Tábora, 9.3.).

OKRASNÉ DŘEVINY

BRSLÉN

Slabý výskyt osazení vajíček **mšice makové (Aphis fabae)** pozorován v okrese Pelhřimov (Buřnice, 17.1.). Na pozorovacích bodech dosud nebyly zjištěny nymfy se základy křídel, případně okřídlené samičky druhé generace.

Pro osazení brslenů zimními vajíčky mšice makové se zjišťuje

a) celkový počet brslenů na lokalitě

b) z toho počet osazených slabě (do 5 vajíček kolem 1 pupenu)

c) z toho počet osazených silně (nad 5 vajíček kolem 1 pupenu a další vajíčka na kůře větvíček)

Brsleny s méně než 5 vajíčky na 1 keř se považují za neosazené. Prognóza slabého výskytu platí pro lokality s méně než 40 % osazených brslenů, středního výskytu s 40–60 % osazených brslenů a při osazení více než 60 % brslenů lze očekávat silný výskyt.

Za oblastní odbor zpracovali: Ing. Pavla Fialová a Lukáš Čech